

3. RAD KNIEŽAŤA PRIBINU

Rad Kniežat'a Pribinu bolo najvyššie slovenské vyznamenanie, založené na uctenie si pamiatky prvého samostatného slovenského kniežat'a Pribinu, zakladateľa prvého slovenského kresťanského kostola v Nitre v prvej polovici deviatego storočia. Bol to zásluhný rad udeľovaný predovšetkým cudzím štátnym príslušníkom ako prejav medzinárodnej zdvorilosti, a slovenským občanom za zásluhy o Slovenskú republiku z hľadiska hodnotenia zásluh za národ a štát, ale nie podľa hodnosti alebo funkcie.

Od roku 1942 sa rad rozdelil na občiansku a vojenskú skupinu. Rad prešiel tromi vývojovými etapami, podľa jednotlivých vládnych nariadení.

1. etapa – sa začala založením radu v júni 1940 so štyrmi triedami, pričom 1. trieda bola udeľovaná aj s kolanou, a hviezda mala smrekové vetvičky smaltované nazeleno.

2. etapa – vo februári 1942, bol rad rozšírený o piatu triedu so strieborným krížom (Rytiersky kríž), hviezda pre 1. triedu bola celá pozlátená, bez smaltovania.

3. etapa – v marci 1942, bol rad rozšírený o najvyššiu triedu radu, ktorá bola nečíslovaná trieda s kolanou, za ním nasledoval taktiež nečíslovaný osobitný stupeň a až za ním päť číslovaných tried. Udeľoval sa v dvoch skupinách – civilnej a vojenskej s mečmi. Počas brannej pohotovosti štátu sa rad udeľoval s mečmi vojenským osobám cudzím i domácim.

Rad Kniežat'a Pribinu (obr. 1):

stupeň s kolanou, sa skladal z pozláteného veľkého radového klenotu v tvare kríža, reťaze kolany a radovej hviezdy, ktorá bola totožná s hviezdou osobitného stupňa;

osobitný stupeň – pozlátený veľký radový klenot, veľkostuha a radová hviezda;

1. trieda (veľkokríž) – pozlátený klenot, veľkostuha a radová hviezda;

2. trieda (veľkodôstojnícky kríž) – zlatý klenot, náhrdelná stuha a radová hviezda;

3. trieda (veliteľský kríž) – zlatý klenot a náhrdelná stuha;

4. trieda (dôstojnícky kríž) – zlatý klenot a prevlečná stuha;

5. trieda (rytiersky kríž) – strieborný klenot a prevlečná stuha.

Klenot bol z pozláteného striebra a mal tvar kríža. V stredovom medailóne bol reliéf hlavy kniežat'a Pribinu s tvárou obrátenou napravo. Reliéf bol matný, ohraničený pásom a ležal na štylizovaných slnečných lúčoch okružených rámom. Spod neho v podobe kríža vychádzali štyri slnečné lúčové zväzky, každý so štyrmi zahrotenými lúčmi. Medzi zväzkami lúčov boli symboly zo štátneho znaku – dvojramenný kríž s trojvrším. Žliabok rámu a vrcholy dvojramenného kríža boli smaltované namodro. Rubová strana bola podobná lícnej, reliéf zobrazoval Pribinov kostolík so slnečnými lúčmi v pozadí a okolo neho bol kruhový nápis SAECULO NONO ISTANTE FUNDAVIT (Dokázateľne založený v deviatom storočí.). Medzi prvým a posledným písmenom kruhového nápisu bola umiestnená lipová vetvička so štyrmi lístkami. Klenot bol krúžkom spojený so závesom, ktorý na oboch stranách pozostával z troch Svätoplukových prútov zviazaných stužkami, smaltovanými v štátnych farbách – pre občiansku skupinu. Klenot pre vojenskú skupinu mal podobu dvoch skrížených mečov položených na vavrínovom venci.

Rad Kniežat'a Pribinu bol najvyšším štátnym vyznamenaním Slovenskej republiky z rokov 1939 – 1945 a po výtvarnej stránke patril medzi veľmi vydarené a pekné diela drobnej plastiky.

RAD KNIEŽAŤA PRIBINU

Obr. 1

stupeň s kolanou

hviezda stupňa s kolanou

hviezda s mečmi stupňa s kolanou

1. trieda s mečmi (veľkokríž)

2. trieda (veľkodôstojnícky kríž)

hviezda 2. triedy s mečmi (hviezda s mečmi veľkodôstojníckeho kríža)

3. trieda (veliteľský kríž)

4. trieda (dôstojnícky kríž)

5. trieda (rytiersky kríž)

reverz klenotu veľkokríža

3. trieda (veliteľský kríž) reverz

4. trieda (dôstojnícky kríž) reverz

5. trieda (rytiersky kríž) reverz